

จรรยาบรรณกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

รศ. กนกรัตน์ สุชะตุงคะ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคม Online เด็กรุ่นใหม่แม้จะอยู่ต่างจังหวัดไกลปืนเที่ยงก็มี Computer ใช้กัน ฉะนั้นจึงไม่แปลกที่ร้าน Internet จะสามารถทำเป็นอาชีพได้ สิ่งก็ตามมาก็คือ Social Network ที่นับวันจะ ยิ่งใหญ่ขึ้นเพราะสามารถตอบโจทย์อุปสรรคในการดำเนินชีวิตของคนเมืองหรือที่อยู่ไกลเมือง รวมทั้งต่าง บ้านต่างเมือง ย่อโลกให้เล็กลงสื่อสารกันได้รวดเร็วทันที่ที่ต้องการ และทำให้คนรู้สึกอบอุ่น สบายใจที่มี เพื่อนหรือมีกลุ่มซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของคนเรา อย่างไรก็ตามเมื่อมีด้านสว่างก็มีด้านมืดด้วย เหมือนกันดังจะยกตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อดี

ข้อมูลการสื่อสารไปได้เร็ว วิธีการไม่ยุ่งยาก ประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถสื่อสารได้ในวงกว้างทราบ เท่าที่มีเครื่องรับและสัญญาณในขอบเขตที่รับได้

ข้อเสีย

ข้อมูลไปได้เร็วและไกลอย่างทันที และเป็นความคิดเห็นส่วนตัว ถ้าผิดพลาด แม้จะรู้ตัวและแก้ไข ทันทีหลังส่งข้อความออกไปแล้ว อาจไม่สามารถลบล้างความเชื่อหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อผู้รับได้อ่าน ข้อมูลนั้นได้ และอาจส่งผลที่ร้ายแรงกับผู้เกี่ยวข้องหรือตัวเอง

ข้อดี

สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และความช่วยเหลือทางการแพทย์

ข้อเสีย

ไม่สามารถให้รายละเอียด หรือรับรู้ด้วยการสัมผัสได้ จึงให้ข้อมูลที่ตีไม่เท่าการสื่อสารทางตรง นอกจากนี้ก็ไม่มีความเป็นส่วนตัวเท่าที่ควรเพราะผู้ที่เข้าถึงอาจจะไม่ใช่คนที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้เข้าใจข้อมูลนั้นจริงๆ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ในทางที่ผิดได้

ข้อดี

บอกเล่าความเป็นไปในสังคมหรือชุมชนได้ทันที

ขอความช่วยเหลือได้รวดเร็ว เช่นขอบริจาคเลือด ขอความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉินต่างๆ

ให้กำลังใจกับคนที่ทำสิ่งดีๆ หรือคนที่ต้องการกำลังใจ

ข้อเสีย

ความสะดวกในการสื่อสารออกไปทำให้ขาดความรอบคอบในการตรวจสอบความจริงหรือความถูกต้อง รวมทั้งทำให้ใจร้อนขาดการรู้จักหรืออดทน

เป็นช่องทางให้คนไม่ดีฉวยโอกาสหลอกลวงคนที่หลงเชื่อทำให้เสียชีวิต ทรัพย์สิน หรือแม้แต่ประทุษร้ายทางเพศ

ข้อดี

ส่งข่าวสารเร่งด่วนหรือการนัดหมายในกิจกรรมเฉพาะ ได้ทันที

ข้อเสีย

อาจถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้เป็นเครื่องมือทำร้ายคนอื่นด้วยการให้ข้อมูลที่บิดเบือนหรือทำให้เกิดความเกลียดชังบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคล หรือนัดแนะรวมตัวเพื่อกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่มีลบลบคมใน

Social network กับ ความหมิ่นเหม่กับจรรยาบรรณวิชาชีพ

จรรยาบรรณวิชาชีพคือกฎเกณฑ์ที่บอกว่าผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนั้นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่มีข้อกำหนดตั้งเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีบทลงโทษ ถ้าสมาชิกวิชาชีพทำผิดกฎก็อาจถูกฟ้องร้องฐานละเมิด ตามประมวลกฎหมายที่ประกาศจรรยาบรรณวิชาชีพนั้นๆ วิชาชีพจิตวิทยาคลินิกก็อยู่ภายใต้ประกาศระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีกองประกอบโรคศิลปะและอนุกรรมการวิชาชีพด้านจรรยาบรรณวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก เป็นผู้กำกับดูแลเรื่องนี้

จรรยาบรรณวิชาชีพในการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก ระบุถึง

- การรักษามาตรฐานวิชาชีพ
- การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต่อผู้รับบริการและบุคคลอื่นๆ
- การรักษาความลับของผู้รับบริการ

รวมทั้งการรักษาความลับเกี่ยวกับแบบทดสอบ ดังนี้

■ หมวดที่ ๔ ความเป็นส่วนตัวและความลับ

๔.๐๑ การรักษาความลับ นักจิตวิทยา รักษาและปกป้องความลับของผู้รับบริการตามที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นอย่างอื่น

๔.๐๒ การอภิปรายข้อจำกัดของการรักษาความลับ พึงกระทำแก่ผู้รับบริการหรือผู้แทนตามกฎหมายของผู้รับบริการ

๔.๐๓ การบันทึก ก่อนการบันทึกเสียงหรือภาพของผู้รับบริการพึงขอความยินยอมจากผู้รับบริการหรือผู้แทนตามกฎหมายของผู้รับบริการ

ตัวอย่างการเขียนหรือนำเสนอข้อมูลทางวิชาชีพที่หมิ่นเหม่ต่อการผิดจรรยาบรรณ

- การเขียนเล่าเรื่องส่วนตัวแต่บ่งบอกถึงสถานภาพการอยู่ในวิชาชีพ

ความเสี่ยง

- ถ้าระบายเรื่องของปัญหาส่วนตัวแต่มีคู่กรณีเป็นคนในอาชีพเดียวกันหรือคนอื่นก็ตาม ข้อเขียนที่แสดงออกถึงความโกรธ ก้าวร้าว หยาบคาย หรือท้อแท้ เศร้า หมดหวัง อาจจะทำให้คนในวิชาชีพนี้ถูกดูถูกว่าทำให้คนอาชีพเดียวกันมีปัญหา ขณะเดียวกันคนที่เขียนลงมาก็ถูกมองว่าขาดวุฒิภาวะและประสิทธิภาพแม้แต่ตัวเองยังช่วยไม่ได้ แล้วจะไปช่วยคนอื่นได้อย่างไร

□ ไม่ใช่มืออาชีพ เพราะคนคิดเก่งมักไม่โอ้อวดตัวเองแต่ก็เป็นที่รู้ทั่วกัน

บทสรุป

คำพูดที่ว่าในโลกนี้ไม่มีอะไรด้านเดียวเป็นความจริงอยู่เสมอ Social network เป็นประโยชน์ที่เชื่อมโลกให้คนได้สื่อสารถึงกันทันที แต่ Social network ก็นำความเสียหายและอันตรายมาสู่ผู้เกี่ยวข้องได้ เช่นเดียวกันถ้าขาดความรอบคอบหรือประมาทกับข้อมูลที่รับ-ส่งกัน Social network กับ Ethical standard ของวิชาชีพเกี่ยวข้องกันอย่างปฏิเสธไม่ได้ ขณะที่ Social network ขาดความเป็นส่วนตัว แต่ Ethical standard เป็นกฎ กติกา มารยาท ที่วิชาชีพกำหนดให้สมาชิกปฏิบัติ ฉะนั้นการส่งสารออกไปต้องระวังความเสี่ยงที่จะผิดจรรยาบรรณด้วย

การที่วิชาชีพได้รับการยอมรับให้มีใบประกอบโรคศิลปะ ถือว่าเป็นเกียรติ แสดงว่ามีลักษณะที่เฉพาะเป็นพิเศษ แต่สิ่งที่ควบคู่มาด้วยกันคือภารกิจที่จะต้องดำรงเกียรตินี้ไว้นั้นคือการยึดถือจรรยาบรรณวิชาชีพ เพราะเกียรติยศไม่ใช่สิ่งคงที่มีเสมอไปได้ถ้าประมาทหรือหลงตนเอง ส่วนที่ต้องระวังในการใช้ social network คือการลืมไปว่าข้อมูลหรือภาษาส่วนตัวที่ส่งไปให้เพื่อนอาจจะไม่ได้หยุดอยู่ที่เพื่อนเท่านั้น ซึ่งทำให้เสียความเชื่อถือหรือถูกมองไปในทางเสียหายได้ และถ้ามีเรื่องของวิชาชีพเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยอาจจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดหรือแพร่กระจายออกไปอย่างผิดๆซึ่งผู้นำเสนอลงไปหนีไม่พ้นที่จะต้องรับผิดชอบแน่นอนว่าเราอาจจะบอกว่าเรามีสิทธิ์ที่จะเลือกทำอะไรก็ได้ซึ่งถูกต้องแต่ต้องมีคำพูดตามมาด้วยว่าและเรารับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการเลือกนั้น ฉะนั้นเมื่อเราเลือกมาทำอาชีพนี้เราก็ต้องรับกฎ กติกา มารยาท ซึ่งเป็นจรรยาบรรณวิชาชีพนี้ด้วย

บทความนี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะให้เลิกหรือกลัวการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพราะยังเห็นความสำคัญและประโยชน์มากมายจากสื่อนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เราได้เปิดโลกทัศน์ไม่ต่างหลังในการดำเนินชีวิตและการงาน เพียงแต่ต้องการเคลี่ประเด็นด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมาโยงให้เห็นว่าการจะใช้สื่อนี้อย่างชาญฉลาดและเหมาะสมต้องไม่ประมาทและรู้ตัวว่าเราอยู่ในบทบาทอะไร ความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลในอาชีพนี้คืออะไร เนื่องจากยากที่จะทำความเป็นส่วนตัวในสังคมประเภทนี้จะนั้นต้องรอบคอบก่อนสื่ออะไรลงไปจะได้ไม่ทำร้ายวิชาชีพ สังคมและตัวเอง ขอให้มีความสุขที่ได้พัฒนาตัวเองและวิชาชีพในเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยทั่วกัน